

TYÖKALU 1. Oppiainekohtaiset kielitaitokuvaimet

(link to the descriptors in Finnish:

https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/Descriptors-FI.pdf)

TYÖKALU 2. Tekstityypin tunnistaminen oppiaineessa

	Tekstityypin tunnistaminen oppiaineessa	
Kuka tekstin yleisö on?	... kuvaile tekstityypin tarkoitus suhteessa siihen, kenelle teksti on tarkoitettu.	
Mikä tekstin tarkoitus on?	...kuvaile tekstityypin tarkoitus suhteessa ko. oppiaineen tieteellisiin standardeihin.	
Miten teksti on rakentunut?	... kuvaile tekstin muodollinen esitystapa: sisältö/rakenne, asioiden järjestys, tekstityypille välttämättömien elementtien paikka (esim. ongelman esittäminen, syy ja seuraus, perustelut).	
Mistä kielellisistä elementeistä minun on oltava tietoinen?	...niistä yleisistä kielellisistä piirteistä , jotka ovat välttämättömiä tehtävän suorittamiselle tekstityyppiä noudattaen. Tällaisia ovat esimerkiksi verbien aikamuodot, pronominit, sidossanat...	...mahdollista vaikeuksista (sekä ymmärtämisessä että tuottamisessa) - Sidossanat, nominaalilausekkeet, passiivi - Oppiainekohtaiset käsitteet, synonyymit, arkikieli vs. oppiainekohtainen kieli - Päätelmien tekeminen...

TYÖKALU 3: Erojen tunnistaminen oppiainekohtaisissa diskurssikäytännöissä yhdessä eri oppiaineiden opettajien kanssa

	Historian oppikirjassa olevan kertomuksen analysointi	Matematiikan oppikirjassa olevan kertomuksen (sanallisen tehtävän) analysointi	Yhteisiä piirteitä ja eroja
Kuka tekstin yleisö on?	Oppilaat	Oppilaat	
Mikä tekstin tarkoitus on?	Kertoa hetki historiassa	Kuvailla ja esittää määritelty ongelma Ohjata	
Miten teksti on rakennettu?	Johdanto , joka kuvailee alkutilanteen, esittelee teeman ja rajaa sen ajallisesti. Useampi tekstikappale , jotka on järjestetty pääajatuksen ympärille ja jotka toteavat toimijat, päivämäärät ja tapahtumat. Päätäntö , joka toteaa lopputilanteen ja seuraamukset tai laittaa ne tiettyyn näkökulmaan.	Johdanto kuvailee aineiston ja reunaehdot, joiden vallitessa ongelma ratkaistaan. Ohjeistus siitä, mitä tulee tehdä.	
Mistä kielellisistä elementeistä (aineen) opettajan on oltava tietoinen?	...yleiset kielelliset piirteet - kertova, tulkitseva - kirjoitettu preesensissä, ei futuurissa - yksikön tai monikon 3. pers. - muutosverbit: aloittaa, tulla joksikin, saada aikaan, voittaa - jonkun ansiosta, koska/sillä, siksi, mutta, kuitenkin, siinä tapauksessa, lopulta - muutos, muuttuminen, synty(minen)	...yleiset kielelliset piirteet - asiateksti - preesens, yksikön tai monikon 3. pers. - olla-verbi - passiivi - jokainen sana on tärkeä: etsi, muuta, ratkaise (voi olla myös kysymyssanoja: kuinka monta, mikä on....) - osattava yhdistää matematiikan symbolikieli ja koulukieli ($C=aF+b$). - oppiainekohtaiset sanat ja käsitteet: lineaarinen yhteys, vakio, murtoluku, muuta/muunna, lämpötila-asteikko, (voi olla yhtälö, muuttuja, ratkaisu, kertolasku, prosentti...) - Sanoilla ja käsitteillä on täsmällinen ja yksiselitteinen merkitys.	
Mitä mahdollisia vaikeuksia tekstissä voi olla?	...mahdollisia vaikeuksia (sekä tuottamisessa että tulkinnessa) - sidossanat (jonkun ansiosta) - nominalisaatio (synty, luominen), - oppiainekohtaiset käsitteet (tutkimusmatka, taistelu, valloitus, imperiumi ...) - synonyymit - oppiaineen kieli: (Hänen lukuisat valloituksensa johtavat laajan imperiumin ja uuden, hellenistisen kulttuurin syntyyn.) vrt. arkikieli (Hän voitti monta taistelua. Siksi hän sai suuren valtakunnan.)	...mahdollisia vaikeuksia (sekä tuottamisessa että tukinnassa) - niukka konteksti (ei kuvia, ei visualisointia, ei muuta tukea kuin kieli), ei sidossanoja - tiedon tiheys - symbolikieli - pronominiin viittaussuhteet (mihin 'se' viittaa lauseessa: 'sen' muoto on...) - oppiainepesifit käsitteet (tässä: lineaarinen yhteys, vakio, murtoluku, lämpötila-asteikko) - arkikieli vs. oppiaineen kieli (lineaarinen yhteys vs. yhteys).	

Työkalu 4. Sisällöllisiä ja kielellisiä tavoitteita integroivien tehtävien laatiminen

Sisältötavoitteet	TIEDOT JA TAIDOT: Oppilas osaa kertoa kirjallisesti Aleksanteri Suuren valloituksista KÄSITTEET: Valloittaja ja valloitukset		
Kognitiivinen operaatio	Oppilaan on valittava tietoa, luokiteltava tietoa, yhdistää tietoa, päätellä syy ja seuraus aineiston perusteella.		
Kielelliset tavoitteet	Funktio Kertoa	Yleiset kielelliset piirteet: yksikön 3. pers., presens	Sanasto valloittaa/vallata, maa-alue valloittaja valloitus...
TEHTÄVÄ: kertoa Aleksanteri Suuren valloituksista käyttämällä presensia ja yksikön 3. persoonaa ja verbiä 'valloittaa' sekä sanoja: valloittaja, valloitus, maa-alue, imperiumi			

MATEMATIIKKA

Sisältötavoitteet	TIEDOT JA TAIDOT: Oppilas osaa arvioida onko tulos mielekäs ja järkevä KÄSITTEET: Asteikko, lineaarinen yhteys		
Kognitiivinen operaatio	Oppilaan on prosessoitava annettua aineistoa, arvioida, mitä menetelmiä tarvitaan tehtävän ratkaisemiseen, antaa vastaus ja perustella se.		
Kielelliset tavoitteet	Funktio Selittää eri vaiheet ongelman ratkaisemiseksi	Yleiset kielelliset piirteet: yksikön 1. pers., presens oppiainekohtaiset sanat ja käsitteet	Sanasto kertaa (3 x 4), on yhtä kuin (=), lämpötila-asteikko, lineaarinen, aste, vakio, arvo...
TEHTÄVÄ: selittää käyttämällä presensia ja yksikön 1. persoonaa ja olla-verbiä (on yhtä kuin), muuntaa, kertaa (3 x 4), lämpötila-asteikko, lineaarinen, aste, vakio, arvo jne. ne eri i vaiheet tehtävän ratkaisemiseksi.			

Työkalu 5. Viisi vaihetta kielellisten tavoitteiden eriyttämiseksi

Vaihe 1: Käsitteellisen tavoitteen määrittäminen	VALLOITTAJA (tässä Aleksanteri Suuri)	
Vaihe 2: Määritelmän kirjoittaminen käsitteelle	Henkilö, joka tekee valloituksia, hankkii maa-alueita sodalla . Jotkut valloittajat ovat perustaneet imperiumeja .	
Vaihe 3: Tavoitellun akateemisen kielen määrittäminen	Verbi hankkia tai valloittaa Substantiivit valloitus, valloittaja maa-alue tai imperiumi sota, taistelu, voitto	
Vaihe 4: Mitä sellaista arkikieltä oppilaani osaavat, johon ymmärtäminen ja käsitteen ilmaiseminen voisi perustua?	Taistella, taistelu, voittaa, sota, tappelu	
Vaihe 5: Oppilaiden mahdollinen kirjallinen tuotos	<p>A2</p> <p>Hän taistelee ja sotii. Hän hankkii alueita. Hän on valloittaja. Hän rakentaa imperiumin.</p> <p>-> Kertomus on yksinkertainen lista asioita.</p>	<p>B1</p> <p>Valloittaja on henkilö, joka sotii saadakseen maa-alueita. Hän perustaa usein imperiumin.</p> <p>-> Kompleksisempia lauseita, alisteisia lauseita, vaihtelevia lauserakenteita.</p>